ئەنفال بۆ بە جینۆسایدێکی جیهانی نەناسێندرا.. شوان ئەحمەد باپیر

لای هەموومان ڕوونە، یەکێک لە تاوانە هەرە قێزەونەکانی سەرانی ڕژێمی بەعس لە عێراقدا پەنابردنیان بوو بۆ ئەنجامدانی تاوانی ئەنفال، ڕۆژی 14ی 4ی 1988ش، بۆیە بە ڕۆژی ئەنفال ناوزەند کراوە، چونکە لوتکەی هێرشی ئەنفال بووە، تیاید 30هەزار، هاوڵاتی مەدەنی بێ سەر شوێنکران و گوندو و ئاواییەکانی گەرمییان زۆرینەیان لەگەڵ زەوی خاپور کران، ئەوەی برینی ئەم کارەساتەی زیاتر بریندارکردووە جاش و ئەنفالچییەکانی بەشدار لەو تاوانە کۆکوژییەدا، هێشتاش هەر ژیانێکی شاهانە ئەژین و بێ بەری کراون لە گرتن و لێپرسینەوە و خستنە کونجی زیندان.

ئەمە دەبێت بپرسین بۆچی کۆکوژیی ئەرمەنییەکان، لە ساڵانی 1894، لە ناو دەوڵەتیی عوسمانی و دواتریش لە دەمی یەکەم جەنگیی جیهانی، بە هەزاران ئەرمەنی تیاداچوون، ئەوان توانییان لۆبی کارەساتی گەلی خۆیان بکەن و زلهێزەکان بخەنە سەر ئەو باوەڕەی ئەم تاوانە بکەنە جینۆساید لە ناوەندە جیهانییەکان، پاشان ڕووداوی هۆڵۆکۆستی جولەکەکان لە ماوەی دووەم جەنگی جیهانی، لە ساڵی 1942، بەهەمان پێودانگ ئەوانیش سەرکەوتوو بوون لە ناساندنی کێشەکەیان و دانپێدانانی جیهانی.

ئێستا ئەو پرسیارە قوت دەبێتەوە ئەوان بەهۆکاری پەرەوی ئاین و سۆزی وڵاتانی زلهێز ئەم کارەیان بۆ مەیسر بووە، بەڵام زۆرێکمان کە دێتە سەر پرسی ئەنفالی کورد، پرسەکە بۆ ئەوە دەگێڕنەوە ئەمە دەوڵەت نینە و گەلێکی مووسڵمانین، ئەمانە نکولی لێناکرێت ڕۆڵی خۆیان تاڕادەیەک هەبووە، بەڵام کڕۆکی کێشەکە زۆر گەورەترە، ئەویش خەم ساردی دەسەڵات دارانی کوردە لەماوەی 30 ساڵدا، سەرباری لەبەردەست بوونی شیانێکی باشی ماددی و بوونی دەسەڵاتی گەورە لە عێراقدا تا هەڕەمی دەسەڵات، بەڵام ئەسەف لەبەر ناکۆکی و بێ باکییان لەم پرسەدا، نەیان توانی زامی بریندارانی هەزاران قوربانی ئەنفالکراو ساڕێژ بکەن و تۆزێک لە ناسۆرییەکانیان بڕەوێننەوە، هیچ نەبایە سەددام حوسێنی سەرۆک کۆماری عێراق لەسەر ئەنفال لەسێدارە بدرابایە ئەو دەرفەتەشیان لە کیسدا، قەرەبووکردنەوەش لەو لا بووەستێت کە نەیان توانییووە حکومەتی

عێراق بخەنە ژێر باری بەرپرسیارێتی، ئەبوایە لە سەرجەم مافە کەسی و حزبییەکانی خۆیان خۆشبوونایە و هەموو دەسکەوتەکییان ولا نابایە بەڵام نابوایە لە بگەڕابانە ئەم کارەساتە هەر وا بە ئاسانی و بە باکی بچێتە نێو لاپەڕەکانی مێژوو، ئێستاش خەمخۆرانێکی ڕاستەقینە هەبن، ئەکرێت دووبارە کەیسی ئەنفال، ببرێتە قۆناغێکی دیکە، بە داتاو بە زانیاری ورد و باوەڕ پێکراو بسەلمێندرێت لە ناوەندە جیهانییەکان، بەڵام دیسان پێویستی بە کەسانێکی ڕاستگۆ و ڕەشید هەیە، نەوەک کەسانێک خۆی پێ هەڵواسن و لە بریتی خەم لە خواردن خۆیـــانی پێ دەوڵەمەنتـــر بکەن و کەس و کـــاری ئەنفالەکـــانیش 150هەزاریان لە ببەدرێت لە بریتی ئەوەی ژیانێکی شکۆمەندانەیان بۆ دابین بکرێت.

شوان ئەحمەد باپیر

سۆران. 14ی 4 ی 2023